

Příteli, človíčku v sousední zemi, taky tě bijí?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Úterý, 27 Duben 2010 13:24

(věnováno písničkáři Wolfu Biermannovi)

Když se někoho zeptám, jaký cizí jazyk mu zní hezky, málokdo odpoví, že tím jazykem je němčina. Po druhé světové válce se nějakou dobu psalo slovo Němec s malým „en“. Hrůzy války byly příliš živé, ale netrvalo dlouho a vedle sebe žila dvě Německa a město Berlín bylo rozděleno zdí, u níž bylo mnoho lidí zabito při pokusu o útěk za svobodu.

Co jsme vlastně věděli o životě v bývalé Německé demokratické republice? Co jsme věděli o dělnickém povstání v roce 1953, potlačeném tanky, o nesmírné hmotně poválečné bídě? Co jsme věděli o tajné policii STASI, mnohem čtenější než Gestapo? Znali jsme nanejvýš Trabanty, na něž naši sousedé čekali více než 10 let, jezdili jsme k nim pro métský salám, boty, či dětské ošacení.

V přístavu Hamburk se 15. prosince 1936 narodil **Wolf Biermann**. Jeho otec pracoval v docích, byl Žid a komunista. Nacisté jej zatkli, šest let věznili a poté zavraždili v Osvětimi. Když bylo jeho synu Wolfovi šest let, zachránila jej matka během bombardování, při němž zahynuly desítky tisíc lidí. Jak řekl Biermann v jednom rozhovoru, od té doby mohl psát jen básně. Do svých šestnácti žil Wolf Biermann v Německé spolkové republice a poté emigroval do Německé demokratické republiky. Byl plný nadšení pro ideály komunismu, studoval na Humboldtově univerzitě, obdivoval Brechta. V roce 1960 potkal skladatele Hanse Eislera, který v roce 1962 zemřel a na Biermanna měl veliký vliv. Biermann v roce 1961 založil Dělnické a studentské divadlo, které hrálo inscenaci s názvem Brautgang, dokumentující výstavbu berlínské zdi, ale hra byla v roce 1963 úředně zakázána. Z nadšeného mladého komunisty se stala nežádoucí osoba a v roce 1963 byl Biermann vyloučen ze Sjedenocené dělnické strany (SED), což byl jen jiný název pro komunistickou stranu. O dva roky později byl prohlášen za třídního nepřítele a

Příteli, človíčku v sousední zemi, taky tě bijí?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Úterý, 27 Duben 2010 13:24

---

bylo mu zakázáno vystupovat veřejně. V roce 1973, kdy se v Berlíně konal Mezinárodní festival mládeže, protestovala proti Biermannově izolaci řada osobností, mimo jiné i Joan Baezová. Biermanna hlídalo 6 agentů STASI a STASI se jej pokusila i zabít. V roce 1976 byl Biermann poté, co mu bylo oficiálně povoleno navštívit sousední německý stát, zbaven občanství NDR a byl vyhoštěn. V jednom rozhovoru s trochou nadsázky prohlásil, že jeho vyhoštění bylo vlastně počátkem rozpadu NDR. Dnes žije Biermann střídavě v rodném Hamburku a ve Francii.

Biermann je na německé scéně, a nejen na ní, pokládán za žijící básnickou a písničkářskou legendu. U nás je Biermann v podstatě neznámým jménem. Zajímavé ale je, že v době natáčení filmu *Kdyby tisíc klarinetů* vzniklo mezi Biermannem a s Jiřím Suchým přátelství. Navzájem překládali své písně. Oba se pak setkali v červnu 2009 na Festivalu spisovatelů v Praze.

Biermannův lidský vývoj i jeho umělecký styl je podobný Alexandru Galičovi. Galič rovněž začínal jako nadšený komunista, ale postupně se svou otevřenou tvorbou, nepokrytě kritizující sovětský režim, stal nepřítelem a byl vyhoštěn do zahraničí.

Biermann nazývá režim pravým jménem a po oficiálním zákazu si obyvatelé NDR předávali jeho písňové texty pouze jako samizdat. Z písně *Básníkova řeč po večeři v druhém hubeném roce*

vyjímám verše: *Ještě nejste na dně,
soudruzi, hrnce sádla privilegovaná kasta. Ach jak je to dlouho, co jsem vás žádal a slyšení!
Když na noční televizní oblohu nastoupí povinní kastráti vašimi kanály. Když na vašich
osleplých obrazovkách probleskují sterilní panny. Když vám služební večerníčky podají prášky
na spaní bednou vám předepsané. Soudruzi, fajn, nechme to tak..*

(překlad Lubor Snížek).

Jak málo jsme věděli o bratříčkovi v sousední zemi, o němž zpívá Karel Kryl v písni *Ruka je most?* Jak málo toho o víme o našich nejbližších sousedech raněni slepotou a někdy i ničím neodůvodněnou pýchou, že jsme středem Světa? Lidé jsou všude stejní, ať hovoří jazykem nám sympatickým či nesympatickým. Stačí jen naslouchat a přemýšlet.